

Poprawa jakości transgranicznych połączeń
komunikacyjnych

Wzmocnienie współpracy w społeczeństwie
i administracji

Wspólna ochrona naturalnych podstaw
egzystencji

Wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego
wzrostu gospodarczego

Strategia rozwoju i działania Euroregionu Pomerania

2021-2027

wersja skrócona

Opracowujący:

INFRASTRUKTUR & UMWELT, Professor Böhm und Partner
Gregor-Mendel-Straße 9, D-14469 Potsdam

we współpracy z dr. Marcinem Krzymuskim

Hempel | Krzymuski | Partner

Rechts- und Wirtschaftsberatung

Frankfurt (Oder)

INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner

HEMPEL · KRZYMUSKI · PARTNER
Rechts- und Wirtschaftsberatung

Partnerzy projektu:

Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e.V.

Ernst-Thälmann-Str. 4

D-17321 Löcknitz

www.pomerania.net

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

Al. Wojska Polskiego 184C/15

71-256 Szczecin

www.pomerania.org.pl

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).
Projekt „Wspólnie kształtujemy przyszłość Euroregionu Pomerania”
Projekt INT 120

Rada Programowa:

Krzysztof Soska	Wiceprezydent Szczecina, Prezes Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Michael Sack	Starosta Powiatu Vorpommern-Greifswald, Prezes Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.
Tomasz Czuczak	Sekretarz Miasta Koszalin Wiceprezes Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Karina Dörk	Starościna Powiatu Uckermark, Wiceprezesa Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.
Piotr Pawlik	Burmistrz Mirosławca Skarbnik Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Dr-Ing. Alexander Badrow	Nadburmistrz Miasta Hanzeatyckiego Stralsund Członek Zarządu Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.
Holger Lampe	Zastępca Starosty Powiatu Barnim Członek Zarządu Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V.
Bogdan Wankiewicz	Starosta Powiatu Wałeckiego, Członek Zarządu Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Paweł Bartnik	Dyrektor Biura Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Andrea Gronwald	Dyrektor Biura Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e. V.
Irena Stróżyńska	Wicedyrektorka Biura Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Udo Hirschfeld	Zastępca Dyrektora Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e. V.

Obserwatorzy:

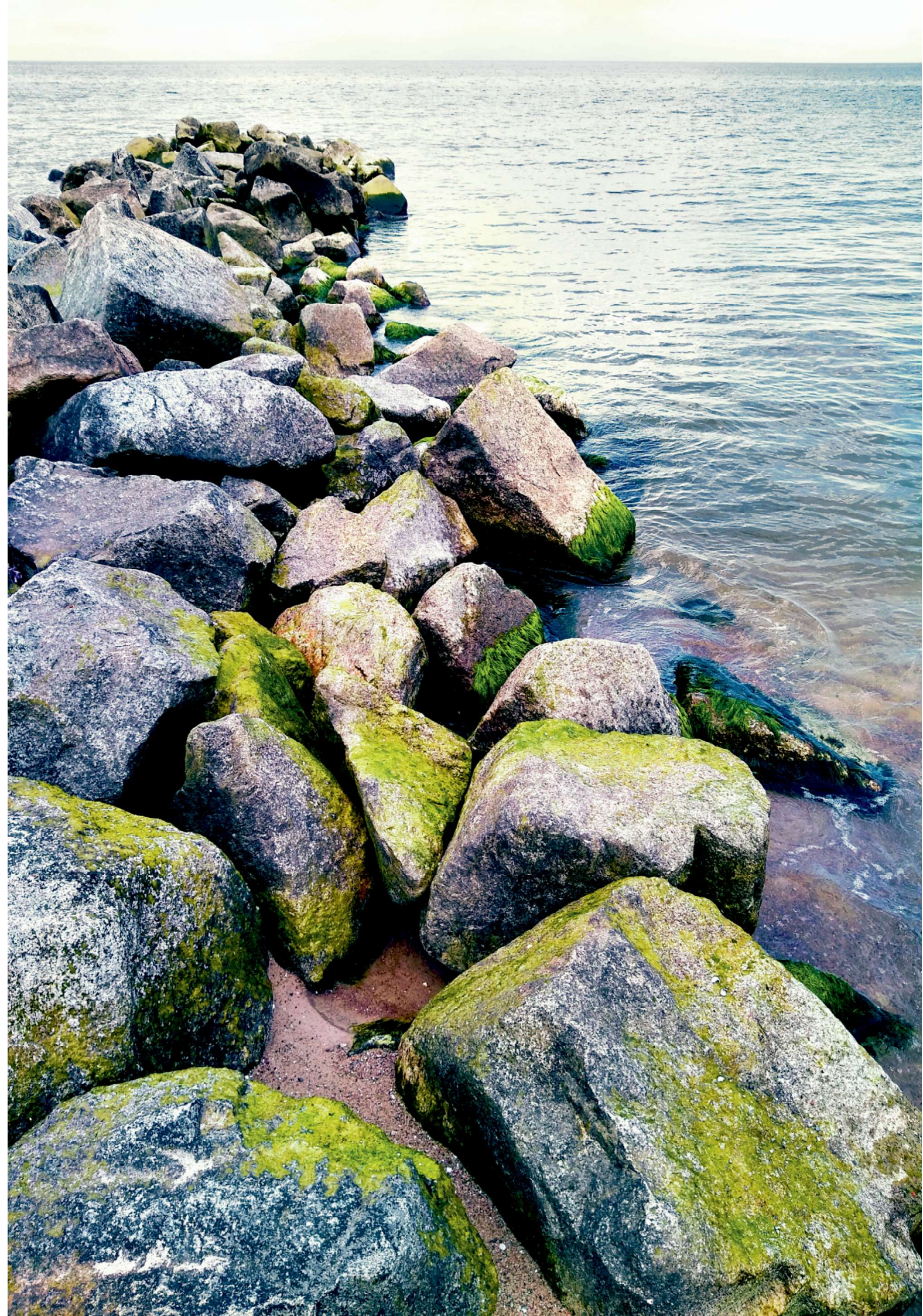
Ursula Brautferger	Kierownik Instytucji Zarządzającej, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Zdrowia Meklemburgii-Pomorza Przedniego
Ursula Bretschneider	Koordynator Krajowy, Ministerstwo Finansów i Spraw Europejskich Kraju Związkowego Brandenburgia
Krzysztof Żarna	Zastępca Dyrektora, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
Roman Walaszkowski	Dyrektor Biura Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego

Spis treści

1.	Słowo wstępne	5
2.	Wprowadzenie	7
3.	Opis zlecenia i cel analizy	9
4.	Podstawowe trendy rozwojowe w Euroregionie Pomerania	10

5.	Euroregionalna Strategia Rozwoju do roku 2030	12
5.1.	Poprawa jakości transgranicznych połączeń	14
5.1.1.	Platforma mobilności transgranicznej	14
5.2.	Wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego wzrostu gospodarczego	16
5.2.1.	Transgraniczna platforma badań i transferu technologii	16
5.2.2.	Inicjatywa na rzecz wzmocnienia Pomeranii jako miejsca działalności gospodarczej	18
5.2.3.	Inicjatywa mająca na celu przyciągnięcie i zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników	20
5.2.4.	Tworzenie sieci i marketing oferty turystycznej	22
5.3.	Wzmocnienie współpracy w społeczeństwie i administracji	24
5.3.1.	Obserwatorium Strategicznego Rozwoju Euroregionu Pomerania	24
5.3.2.	Ciągła oferta nauki języka sąsiada	26
5.3.3.	Integracja i tożsamość	28
5.3.4.	Transgraniczna platforma dla służb zdrowia i ratownictwa	30
5.3.5.	Sieć Kultura Pomerania	32
5.4.	Wspólna ochrona naturalnych podstaw egzystencji	34
5.4.1.	Bezgraniczna sieć obszarów chronionych w Euroregionie Pomerania	34
5.4.2.	Transgraniczna sieć zrównoważonego rozwoju Euroregionu Pomerania	36
5.4.3.	Euroregion Pomerania- Region Modelowy Energii Odnawialnych	38
5.4.4.	Transgraniczna Platforma Zmian Klimatycznych Euroregionu Pomerania	40

6.	Perspektywy dla przyszłej współpracy	42
6.1.	Zasada kooperatywnej odpowiedzialności	42
6.2.	Przyszła rola i organizacja Euroregionu Pomerania	43

Szanowni Państwo!

Mamy zaszczyt przedstawić Państwu *Koncepcję rozwoju i działania Euroregionu Pomerania na lata 2021 – 2030*. Ten najważniejszy dokument określający przyszłość naszego Euroregionu powstał w szczególnym czasie i przy zastosowaniu szczególnej metodologii. Po pierwsze okres tworzenia strategii zbiegł się z 25-leciem istnienia Euroregionu Pomerania. To ułatwiło nam pochylenie się nad całym dziedzictwem polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej. Po drugie w trakcie prac nad dokumentem cały świat dotknęła pandemia COVID-19, dotyczyło to też niestety pogranicza polsko – niemieckiego. Pomimo tego faktu udało się doprowadzić prace nad koncepcją działania do szczęśliwego końca. Po trzecie wreszcie, po raz pierwszy w historii naszego Euroregionu udało się podjąć pracę nad strategicznym dokumentem wspólnie, a nie jak dotychczas przez osobne polskie i niemieckie firmy consultingowe. W trakcie prac zorganizowano 10 polsko-niemieckich warsztatów. Przeprowadzono też kilkadziesiąt konsultacji i wywiadów z ekspertami. Oddolność tworzenia koncepcji, bardzo szeroki udział potencjalnych i aktualnych beneficjentów transgranicznej współpracy polsko- niemieckiej stanowi o wysokiej jakości wypracowanego dokumentu.

Powyższe przesłanki pozwoliły przyjąć nową *Koncepcję Działania Euroregionu Pomerania na lata 2021-2030* i określić główne jej kierunki:

- poprawa transgranicznych połączeń transportowych,
- wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego wzrostu gospodarczego,
- wzmocnienie współpracy społecznej i administracyjnej,
- wspólna ochrona naturalnych podstaw egzystencji.

Koncepcja została zaakceptowana jednomyślnie przez powołaną do tego polsko-niemiecką Radę Programową.

Mamy wielką nadzieję, że następne lata funkcjonowania Euroregionu Pomerania w oparciu o niniejsze cele pozwolą naszym mieszkańcom na kontynuowanie dotychczasowej transgranicznej współpracy, ale też rozszerzą ją o nowych partnerów i nowe obszary.

Bardzo dziękujemy wszystkim uczestnikom warsztatów, wszystkim ekspertom oraz członkom Kommunalgemeinschaft Pomerania e.V. i Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania.

Osobne podziękowania należą się firmie INFRASTRUKTUR & UMWELT, która na zlecenie obu stowarzyszeń przygotowała strategię działania Euroregionu Pomerania na lata 2021- 2030.

Michael Sack

Niemiecki Prezydent
Euroregionu Pomerania

Krzysztof Soska

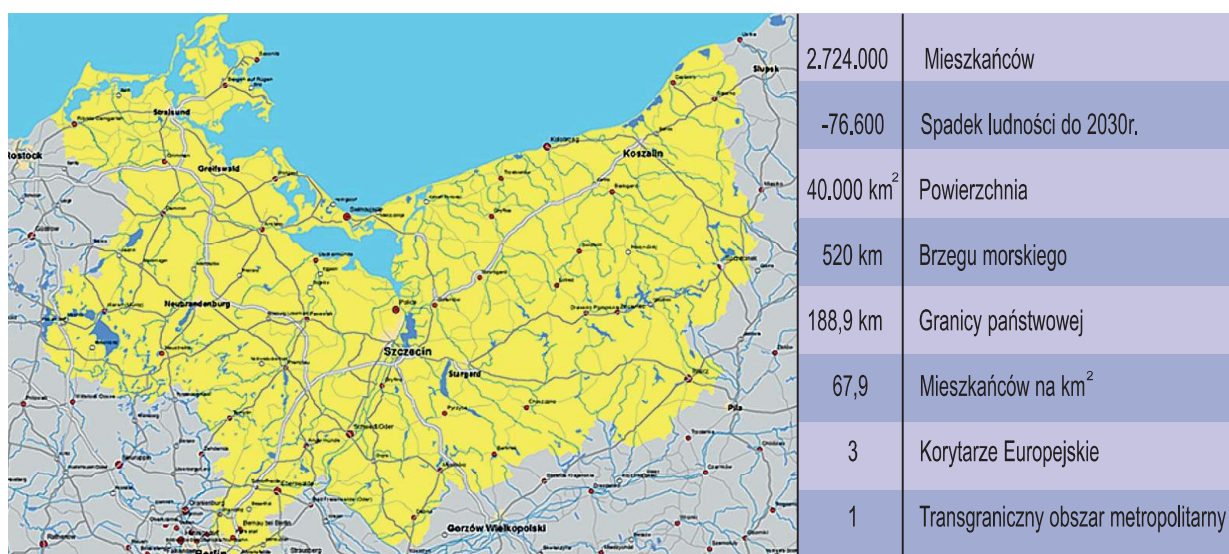
Polski Prezydent
Euroregionu Pomerania

2. Wprowadzenie

Euroregion Pomerania

Powierzchnia Euroregionu Pomerania wynosi 40.000 km² i jest on największym polsko-niemieckim euroregionem. Obejmuje całe województwo zachodniopomorskie po stronie polskiej oraz powiaty: Pomorze Przednie-Rugia, Pomorze Przednie-Greifswald i Pojezierze Meklemburskie w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, a także powiaty Barnim i Uckermark w Brandenburgii po stronie niemieckiej.

Rysunek 1: Podstawowe informacje o Euroregionie Pomerania

Opracowanie własne

Pod koniec 2019 r. obszar Euroregionu zamieszkiwało około 2,7 mln osób. Gęstość zaludnienia wynosiła 68 mieszkańców/km², czyli znacznie poniżej średniej dla Niemiec (231 mieszkańców/km²) i Polski (123 mieszkańców/km²). Gęstość zaludnienia jest bardzo zróżnicowana i zmienna; z jednej strony występują gęsto zaludnione obszary metropolitalne Szczecina, Koszalina i okolic Berlina o gęstości zaludnienia powyżej 1.000 mieszkańców/km² oraz z drugiej strony słabo zaludnione obszary wiejskie, takie jak powiaty Uckermark, Drawski, Choszczeński, Wałecki lub Łobeski o gęstości zaludnienia poniżej 40 mieszkańców/km².

Szczególną cechą Euroregionu jest 520-kilometrowe wybrzeże Morza Bałtyckiego. Na długości 189 km przez Euroregion przebiega granica polsko-niemiecka.

Dnia 15 grudnia 1995 roku na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie podpisano umowę o utworzeniu Euroregionu Pomerania. Sygnatariuszami umowy byli: Komunalny Związek Celowy Gmin Pomorza Zachodniego w Szczecinie, Kommunalgemeinschaft Europaregion Pomerania e.V. in Löcknitz i Miasto Szczecin. Euroregion powołano w celu zbliżenia mieszkańców i instytucji po obu stronach granicy. Ważnym zadaniem było również podjęcie wspólnego wysiłku na rzecz równomiernego i zróżnicowanego

rozwoju transgranicznego regionu. Szczególną rolę w Euroregionie Pomerania odgrywa Szczecin. Jego centralne położenie, wielkość, potencjał gospodarczy, intelektualny i kulturowy jest wielką szansą dla całego polsko-niemieckiego obszaru.

Euroregion Pomerania łączy wielonarodowa historia, której początki związane są z plemionami słowiańskimi, następnie ziemie te znajdowały się we władaniu Księstwa Pomorskiego, Szwecji, Brandenburgii, Prus, Niemiec i Polski. Ten wpływ różnorodnych kultur jest wielkim atutem naszego Euroregionu w szukaniu drogi do europejskiej integracji.

Wielkim walorem Euroregionu Pomerania jest jego niepowtarzalny krajobraz, w którym najważniejszym elementem jest Morze Bałtyckie z atrakcyjnymi dla turystów piaszczystymi plażami. Środkową i południową część obszaru Euroregionu cechują rozległe jeziora i rzeki, z których najważniejszą jest Odra wraz ze swoim Zalewem. Przez wiele lat rzeka ta była dzielącą nas granicą, dzisiaj jest świadkiem wielu wspólnych przedsięwzięć i projektów. Opisując nasz polsko-niemiecki region trzeba również pamiętać o całych połaciach lasów i bezkresnych pól.

Euroregion Pomerania służy celom transgranicznego rozwoju poprzez udział we wdrażaniu programów: Interreg, Południowy Bałtyk i Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, oraz realizacji wielu własnych projektów.

W 2020 roku obchodziliśmy 25-lecie istnienia Euroregionu Pomerania. To czas na podsumowanie, ale też na wytyczenie nowych celów, wśród których kontynuowanie transgranicznej integracji wydaje się niezmiennym priorytetem.

Konferencja inauguracyjna projektu „Wspólnie tworzymy przyszłość Euroregionu Pomerania”, 1 maja 2019, Pasewalk

3. Opis zlecenia i cel analizy

W niniejszej koncepcji rozwoju i działań 2021-2030 sformułowano cele, obszary i sposoby działania we współpracy transgranicznej Euroregionu Pomerania, które nadają kierunek wspólnemu rozwojowi Euroregionu.

Koncepcja rozwoju i działań zawiera poza analizą zasadniczych dla Euroregionu Pomerania propozycji obszarów działania i przedsięwzięć kluczowych, które stanowią rdzeń współpracy transgranicznej do roku 2030, zidentyfikowane istniejące wyzwania oraz potrzeby w zakresie kooperacji.

Ma ona służyć podmiotom współpracy transgranicznej, przede wszystkim Związkowi Komunalnemu Pomerania Stowarzyszenie Zarejestrowane i Stowarzyszeniu Gmin Polskich Euroregionu Pomerania, na zlecenie których opracowano koncepcję rozwoju i działań, ale również podmiotom wiodącym we współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania – na poziomie krajów Związkowych Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia oraz Województwu Zachodniopomorskiem; instytucjom gospodarczym, instytucjom naukowym, licznym podmiotom kulturalnym i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego, administracji z zakresu ochrony środowiska oraz stowarzyszeniom proekologicznym jako kompas i inspiracja do dalszej współpracy. Koncepcja ma stanowić również wkład w strategiczny rozwój Euroregionu Pomerania.

4. Podstawowe trendy rozwojowe w Euroregionie Pomerania

Koncepcja Rozwoju i Działań Euroregionu Pomerania funkcjonuje w ramach podstawowych trendów rozwojowych, które należało uwzględnić przy jej sporządzaniu. Poniżej krótki szkic podstawowych tendencji rozwojowych.

Przemiany demograficzne

W Euroregionie nadal trwają procesy przemian demograficznych, a swój wyraz znajdują w szczególności w starzeniu się społeczeństwa. Podczas gdy procent dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności maleje, rośnie odsetek osób starszych powyżej wieku aktywności zawodowej. W niemieckiej części Euroregionu proces ten jest dalej posunięty, niż w polskiej. Długofalowo należy liczyć się z dalszym spadkiem liczby ludności. Dla Euroregionu oznacza to, iż zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników w coraz większym stopniu nie można będzie pokryć z własnych zasobów. Poza tym bardzo mocno wzrośnie popyt na usługi opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. Zmieni się też sposób spędzania czasu wolnego i zakres mobilności. Kolejne zmiany, to wykorzystanie usług publicznych. W szczególności na obszarach wiejskich wyzwaniem będzie sformułowanie, wypracowanie inteligentnych łączonych ofert ich świadczenia, ponieważ pojedyncze gminy nie będą już w stanie oferować wszystkich takich usług. Tu transgraniczne świadczenie usług może okazać się częścią rozwiązania.

Przemiany klimatyczne

Przemiany klimatyczne zyskały w ostatnich latach wyraźną dynamikę. Badania naukowe pokazują, iż przemiany klimatyczne być może będą przebiegały szybciej i w bardziej dramatyczny sposób, niż do tej pory się tego spodziewano. Dlatego też jako bardzo prawdopodobne należy przyjąć, iż prognozowane konsekwencje przemian klimatycznych faktycznie się zrealizują. Dla Euroregionu oznacza to w szczególności wzrost ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak sztormy, zalewanie lądu, silne opady deszczu, powodzie, silne wiatry, okresy upałów i dłuższe okresy suszy. Stronę polską i niemiecką zjawiska te będą dotyczyć w szczególności bezpośrednio na obszarach nad Odrą. Wspólne działania polegające na przygotowaniu się do zmian klimatycznych i radzenie sobie z ich konsekwencjami mogą stanowić skuteczny wkład w stawianiu czoła kryzysom wywołanym ich pojawianiem się.

Coraz większy stopień powiązań transgranicznych

Od czasu wprowadzenia pełnej swobody przepływu siły roboczej dla polskich pracowników w maju 2011 r. wzrósł zakres takich powiązań w Euroregionie. Coraz więcej polskich pracobiorców pracuje w niemieckiej części Euroregionu. W przyszłości należy spodziewać się malejącej różnicy w wysokości zarobków tak, że również niemieccy pracobiorcy będą mogli zarobić na życie w szczególności w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym. Wzrosła również liczba obywateli polskich, którzy zmienili swoje miejsce zamieszkania na stronę niemiecką. Poprzez oczekiwane lepsze połączenia komunikacyjne ze Szczecinem należy się spodziewać kontynuacji tego trendu i jego geograficznego rozprzestrzeniania się w Euroregionie. Trend ten ma daleko idące konsekwencje, przede wszystkim na poziomie komunalnym w kontekście udostępniania usług publicznych, które w coraz większym stopniu są wykorzystywane przez obywateli z państwa sąsiada. Dotyczy to w pierwszym rzędzie edukacji, opieki zdrowotnej i transportu publicznego, które muszą sprostać potrzebom nowych mieszkańców i osób mieszkających po jednej stronie granicy, a pracujących w kraju sąsiada. Wraz z powstaniem Biura do Spraw Obszaru Metropolitalnego Szczecina w Anklam w grudniu 2019 r. stworzono warunki ku temu, aby rządy krajów związkowych Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii mogły intensywnie monitorować te coraz bardziej złożone procesy powiązań.

Digitalizacja/cyfryzacja

Zasadniczym trendem, który w przyszłości będzie oddziaływał na sposób życia i pracy jest digitalizacja. W szczególności dostęp do sieci szerokopasmowej i usług cyfrowych będą współdecydować o atrakcyjności konkretnej lokalizacji dla obywateli i przedsiębiorstw. Wprawdzie w Euroregionie dostępność sieci szerokopasmowych zdecydowanie wzrosła w ostatnich latach, ale na obszarach wiejskich nadal istnieją luki. W porównaniu z sąsiednim regionem metropolitalnym należy odrobić zaległości. Transgranicznie digitalizacja stanowi dużą szansę w komunikowaniu się, ponieważ ułatwia wspólny dostęp do informacji oraz pielęgnowanie i utrzymywanie kontaktów. Pandemia COVID-19 pokazuje, że w czasach istniejących ograniczeń w kontaktach formaty wymiany cyfrowej mają ogromne znaczenie- niezależnie od tego, czy chodzi o biuro domowe, naukę w domu czy współpracę za pomocą narzędzi internetowych.

5. Euroregionalna Strategia Rozwoju do roku 2030

Na podstawie analizy mocnych i słabych stron oraz zidentyfikowanych w nich deficytów i możliwości rozwojowych sformułowano cztery centralne cele rozwojowe:

- poprawa transgranicznych połączeń transportowych
- wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego wzrostu gospodarczego
- wzmocnienie współpracy w społeczeństwie i administracji
- wspólna ochrona naturalnych podstaw egzystencji

Cel rozwoju **"Poprawa transgranicznych połączeń transportowych"** ma fundamentalne znaczenie ze względu na coraz większą współzależność i wysokie wymagania w zakresie mobilności transgranicznej. Analiza wykazała, że istnieje ogromna potrzeba działania w dziedzinie publicznego transportu pasażerskiego. W przypadku transportu drogowego to przede wszystkim projekty inwestycyjne, które mają bezpośredni wpływ na ruch transgraniczny, takie jak budowa tunelu pod Świną i zachodniej obwodnicy Szczecina. Ich skutki, muszą być monitorowane i w razie konieczności należy podjąć działania w celu zapewnienia wydajności sieci drogowej i uniknięcia potencjalnie negatywnych skutków, w szczególności transportu ciężarowego.

Cel rozwojowy **"Wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego wzrostu gospodarczego"** służy wzmocnieniu rozwoju gospodarczego Euroregionu Pomerania, przede wszystkim poprzez intensyfikację współpracy w dziedzinie badań i transferu technologii, wzmocnienie współpracy w zakresie rekrutacji wykwalifikowanych pracowników oraz rozszerzenie współpracy gospodarczej, szczególnie w sektorach o dużym znaczeniu w całym Euroregionie.

Cel rozwojowy **"Wzmocnienie współpracy społecznej i gospodarczej"** ukierunkowany jest na uwzględnienie realiów współzależności transgranicznej oraz uczynienie pracy i życia po obu stronach granicy coraz bardziej częścią codziennego życia. Ogromne znaczenie ma otwarte społeczeństwo obywatelskie, które jest w stanie wykorzystać korzyści płynące ze współpracy obu kultur i obszarów gospodarczych. Podstawowym warunkiem jest tu umiejętność porozumiewania się po "drugiej stronie" - w tym celu ważne jest jak najwcześniejsze zdobycie wiedzy o języku i kulturze kraju sąsiada. Ale prosty, niebiurokratyczny dostęp do usług publicznych, np. w zakresie opieki zdrowotnej, oferty kulturalnej czy edukacji, powinien być również rzeczą oczywistą.

W ramach celu rozwoju **"Wspólnej ochrony naturalnych podstaw egzystencji"**, dąży się do zachowania unikalnych krajobrazów naturalnych, ochrony klimatu i zrównoważonego rozwoju Euroregionu Pomerania. Obejmuje to działania na rzecz ochrony przyrody i gatunków, edukację w zakresie zrównoważonego rozwoju, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz radzenie sobie ze skutkami zmian klimatycznych.

Rysunek 2: Cele rozwojowe i kluczowe projekty Koncepcji Rozwoju i Działań Euroregionu Pomerania 2021-2030

Przedstawione powyżej kluczowe projekty odnoszą się do pilnej potrzeby współpracy i charakteryzują generowaniem znaczących efektów dla całego Euroregionu. Ich wdrożenie wymaga koordynacji na poziomie całego Euroregionu poprzez zaangażowanie wszystkich kompetentnych podmiotów. Silniejszy strategiczny monitoring działań przez Euroregion Pomerania to duża szansa na to, by wartość dodana współpracy transgranicznej była w pełni efektywnie wykorzystana.

5.1 Poprawa jakości transgranicznych połączeń komunikacyjnych

5.1.1 Platforma mobilności transgranicznej

- Wymiana informacji
- Obserwacja potrzeb w zakresie mobilności transgranicznej
- Zarządzanie konfliktami celów i interesów
- Zainicjowanie poprawy usług w zakresie mobilności transgranicznej, w szczególności w zakresie:
 - transgranicznej infrastruktury transportowej,
 - transgranicznych usług transportu publicznego, w taryfach transgranicznych,
 - transgranicznych zintegrowanych systemów informacji pasażerskiej
- Wymiana wiedzy specjalistycznej na temat zrównoważonej mobilności

Podejście do działania

Ze względu na kluczowe znaczenie tematu mobilności dla Euroregionu Pomerania, zaleca się utworzenie "Platformy mobilności transgranicznej". Platforma służy do wymiany informacji na temat kwestii związanych z mobilnością transgraniczną i inicjowania konkretnych projektów. Należy zaangażować odpowiednie podmioty na wszystkich szczeblach działania, w szczególności administrację transportową i przedsiębiorstwa transportowe, władze lokalne i przedstawicieli interesów gospodarczych. W razie potrzeby platforma może zostać wykorzystana do zainicjowania tworzenia specjalistycznych grup roboczych.

Prace "Platformy mobilności transgranicznej" skupią się w szczególności na:

- wymianie informacji na temat projektów inwestycyjnych mających skutki transgraniczne,
- obserwacji i informowaniu o potrzebach w zakresie mobilności transgranicznej, szczególnie w związku z dojazdami do pracy, ale także ruchem turystycznym i rekreacyjnym,
- identyfikacją istniejących lub pojawiających się konfliktów celów i interesów oraz inicjowanie środków mediacji w przypadku konfliktów,
- zainicjowanie środków mających na celu poprawę usług w zakresie mobilności transgranicznej, w szczególności w zakresie:
 - nowej, transgranicznej infrastruktury transportowej,
 - nowych transgranicznych usług transportu publicznego, w taryfach transgranicznych,
 - transgranicznych zintegrowanych systemów informacji pasażerskiej, które w pełni odzwierciedlają istniejący zakres usług,
- wspieranie wymiany wiedzy specjalistycznej na temat koncepcji zrównoważonej mobilności oraz zapewnienie transgranicznej użyteczności odpowiednich ofert.

Zaleca się zorganizowanie "Platformy mobilności transgranicznej" jako otwartego, regularnie się spotykającego forum. Opracowanie podtematów technicznych powinno odbywać się w powołanych w tym celu komitetach ekspertów, np. w eksperckich grupach roboczych, w których uczestniczą kompetentne specjalistyczne podmioty.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
• Ustanowienie Platformy Mobilności Transgranicznej • Organizacja regularnych spotkań informacyjnych	• w razie potrzeby: powoływanie kolejnych specjalistycznych grup roboczych • wspieranie środków mających na celu poprawę usług w zakresie mobilności transgranicznej, np. rozwój taryf transgranicznych i systemów informacji pasażerskiej	• Uruchomienie dalszych usług i infrastruktury w zakresie mobilności transgranicznej

Krąg podmiotów	
• powiaty Barnim i Uckermark, • Ministerstwo Energii Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Ministerstwo Infrastruktury Brandenburgii, Senat ds. Transportu Berlina • Związek Komunikacyjny Berlin-Brandenburgia • Przedsiębiorstwo Transportowe Meklemburgia-Pomorze Przednie Sp. z o.o. • Związek Planowania Regionalnego Barnim-Uckermark • Związek Planowania Pomorza Przedniego • Związek Planowania Pojezierza Meklemburskiego • DB Netz AG • Przedsiębiorstwa Transportowe Usedomer Bäderbahn • Przedsiębiorstwo Transportowe Pomorze Przednie-Greifswald • Uckermärkische Verkehrsgesellschaft • DB Regio AG, region północno-wschodni • Związek Komunalny Pomerania • Biuro Szczecińskiego Regionu Metropolitalnego	• Miasto Szczecin (ZDiTM) • Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego • Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny (SSOM) • gminy • Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego (RBGP WZP) • Polskie Koleje Państwowe PLK • Przewozy Regionalne • PKP InterCity • TLK • PKS • Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania
Inicjowanie i monitorowanie platformy w ścisłej współpracy z innymi podmiotami transgranicznymi

5.2 Wzmocnienie innowacyjnego, ekologicznego wzrostu gospodarczego

5.2.1 Transgraniczna platforma badań i transferu technologii

- Współpraca korespondujących ze sobą dziedzin
- Wspólna infrastruktura badawcza i wspólne projekty badawcze
- Wspólne możliwości studiów i staży
- Transgraniczna promocja Pomeranii jako miejsca nauki i badań zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz

Podejście do działania

W związku z tym zaleca się ustanowienie transgranicznej platformy badań i transferu technologii. Celem platformy powinno być wzmocnienie Pomeranii jako ośrodka naukowo-badawczego poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi, instytucjami badawczymi i ośrodkami transferu technologii.

Należy skupić się na centralnych obszarach innowacji określonych w regionalnych strategiach innowacyjnych, przy czym należy również uwzględnić szczególne potrzeby współpracy transgranicznej, np. w zakresie interkulturowości i języka.

Dotyczy to współpracy w dziedzinie nauczania, badań naukowych i transferu technologii.

Konkretne indywidualne działania mogą obejmować:

- silniejsze połączenie w sieć korespondujących ze sobą dziedzin,
- wspólne korzystanie z infrastruktury badawczej i realizacja wspólnych projektów badawczych (np. w ramach programu "Horizon Europe"),
- opracowanie i wdrożenie wspólnych możliwości studiów i staży, które optymalnie pozwolą na uzyskanie uznawanych międzynarodowo dyplomów,
- silniejsza, transgraniczna, promocja Pomeranii jako miejsca nauki i badań zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz, np. poprzez wspólne imprezy kulturalne, wprowadzenie nagrody za innowacyjność, wspólne imprezy informacyjne.

Jako jedno z możliwych podejść, zalecamy zbadanie możliwości stworzenia transgranicznych kampusów innowacyjnych. Powinny one służyć ułatwieniu innowacji w tym obszarze, być dobrze powiązane z uniwersytetami / instytucjami badawczymi w Euroregionie i odpowiadać sektorowemu profilowi danej lokalizacji. W tych kampusach, wspieranych wspólnie przez niemieckie i polskie instytucje badawcze; zwłaszcza młodzi naukowcy z obu krajów uczą się i pracują wspólnie z lokalnymi firmami nad praktycznymi, innowacyjnymi rozwiązaniami.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
- Ocena potrzeb w zakresie współpracy, z uwzględnieniem regionalnych strategii innowacyjności i konkretnych kwestii transgranicznych oraz opracowanie strategii współpracy - Zainicjowanie sieci wszystkich uczelni w Euroregionie Pomerania na poziomie zarządzania uczelniami (Konferencja Rektorów) - Zbadanie wykonalności podejścia transgranicznego kampusu innowacji	- wspólna prezentacja zewnętrzna (np. wydarzenia kulturalne) - Utworzenie transgranicznej platformy informacyjnej o szkolnictwie wyższym (np. o kierunkach studiów, stażach w sąsiednim kraju) - Ustanowienie "Nagrody Innowacyjności Pomerania" - Realizacja wspólnych projektów badawczych - Poszerzenie oferty przedmiotów oferowanych w języku angielskim lub języku sąsiada - Wspólne programy studiów (szkoły letnie, cykle wykładów, e-learning, Citizens Science) - Tworzenie transgranicznego transferu technologii, np. poprzez tworzenie transgranicznych obozów innowacyjnych	Uruchomienie dalszych usług i infrastruktury w zakresie mobilności transgranicznej
Krąg podmiotów		
- Uniwersytet w Greifswaldzie / Wydział Medycyny Uniwersytetu w Greifswaldzie, Wyższa Szkoła Zawodowa w Stralsundzie, Wyższa Szkoła Zrównoważonego Rozwoju w Eberswalde, Wyższa Szkoła Zawodowa w Neubrandenburgu - Pozauniwersyteckie instytuty badawcze (IPP Greifswald, DLR Neustrelitz, DZNE Greifswald, IMP, Instytut Fryderyka-Löfflera) - MWFK Brandenburgia / MBWK Meklemburgia-Pomorze Przednie	- Uniwersytet Szczeciński, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Pomorski Uniwersytet Medyczny, Akademia Morska w Szczecinie, Akademia Sztuki w Szczecinie, Politechnika Koszalińska, PWSZ w Wałczu - Polska Akademia Nauk - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki	
Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania		
Uczelnie i instytucje badawcze Euroregionu powinny przejąć inicjatywę. Związek Komunalny Pomerania i Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania powinny wspierać uczelnie wyższe, zwłaszcza w tworzeniu sieci współpracy i odpowiednich kontaktów w gminach, a także regularnie informować swoich członków o wynikach prac Platformy Badań i Transferu Technologii.		

Warsztaty tematyczne „Nauka i innowacja”,
24 kwietnia 2019, Stargard

5.2.2 Inicjatywa na rzecz wzmocnienia Pomeranii jako miejsca działalności gospodarczej

- Zapewnienie wykwalifikowanych pracowników
- Transgraniczny transfer technologii / sieci sektorowe
- Marketing lokalizacji prowadzenia działalności
- Doradztwo dla przedsiębiorstw

Podejście do działania

Na podstawie stwierdzonej potrzeby działania proponujemy kontynuację istniejącej współpracy w zakresie transgranicznej kooperacji biznesowej. Zalecane jest rozszerzenie tej współpracy jako inicjatywy mającej na celu wzmocnienie Pomeranii jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, aby zintensyfikować współpracę w następujących dziedzinach:

- zapewnienie wykwalifikowanych pracowników,
- transgraniczny transfer technologii / sieci sektorowe,
- marketing lokalizacji prowadzenia działalności,
- doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie zakładania/ prowadzenia działalności gospodarczej w kraju sąsiednim.

Oprócz już ściśle współpracujących ze sobą przedsiębiorstw, instytucje transferu technologii, agencje zatrudnienia i urzędy pracy powinny w odniesieniu do konkretnych tematów bardziej się angażować.

Ponadto zaleca się dokonanie oceny obecnych ofert dotyczących promowania transgranicznej współpracy biznesowej z uwzględnieniem przyszłych potrzeb w zakresie wsparcia i możliwych efektów synergii.

Szczególnie pilna jest kwestia zapewnienia wykwalifikowanych pracowników. „Inicjatywa mająca na celu przyciągnięcie i zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników”.

Zaleca się, aby w pierwszej kolejności zbadać wspólne obszary zainteresowania i możliwości współpracy w zakresie transgranicznego transferu technologii / sieci sektorowych i marketingu lokalizacji przedsiębiorstw.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
- Ocena dotychczasowej współ-pracy na rzecz promowania transgranicznej współpracy gospodarczej - Rozbudowa istniejących struktur współpracy poprzez zaan-gażowanie kolejnych partnerów, w szczególności w zakresie transferu technologii i wy-kwalifikowanej siły roboczej oraz przygotowanie przyszłej strategii dla transgranicznej lokalizacji biznesu Pomierania 2030, wraz z określeniem strategicznych celów współpracy	Pogłębienie promocji transgranicznej współ-pracy biznesowej z naciskiem na zapewnienie wykwalifikowanych pracowników, transgraniczne sieci sektorowe i inne zadania zgodnie z zadaniami przewidzianymi w przyszłej strategii	Ocena rezultatów promocji transgranicznej współpracy biznesowej w Euro-regionie Pomierania
Krąg podmiotów		
- Kommunalgemeinschaft Pomierania e.V. jako partner Centrów Usługowo-Doradczych - Izba Przemysłowo- Handlowa Neubrandenburg, Izba Przemysłowo-Handlowa Wschodniej Brandenburg - Izby rzemieślnicze - Agencje wspierania rozwoju gospodarczego Pomorza Przedniego, Pojezierza Meklemburskiego, FEG Pomorze Przednie, InvestorCenter Uckermark, WiTo Barnim GmbH - investinMV, WFB - Stowarzyszenia i zrzeszenia biznesowe - Centra transferu technologii - Urzędy Pracy	- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomierania jako partner Centrów Usługowo- Doradczych - Specjalne strefy ekonomiczne - Władze lokalne, zwłaszcza miejskie i gminne - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego (ZARR) - Technopark Pomierania - Izby Handlowe i Rzemieślnicze, stowarzyszenia przedsiębiorców (np. Północna Izba Gospodarcza – PIG, Koszalińska Izba Przemysłowa-Handlowa – KIPH, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego - ZSRG) - Urzędy Pracy (WUP, PUP)	
Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomierania		
Stowarzyszenia tworzące Euroregion, jako instytucje odpowiedzialne za Centra Usługowo - Doradczych, odgrywają aktywną rolę w „Inicjatywie na rzecz wzmocnienia Pomierania jako miejsca działalności gospodarczej”. Głównym zadaniem będzie koordynacja działań centrów zgodnie z planem działania uzgodnionym z partnerami.		

5.2.3 Inicjatywa mająca na celu przyciągnięcie i zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników

- Śledzenie rozwoju transgranicznego rynku pracy
- Umożliwienie nabywania transgranicznych uznanych kwalifikacji zawodowych
- Orientacja zawodowa / przygotowanie zawodowe
- Język sąsiada i umiejętności interkulturowych
- Przyciągnięcia wykwalifikowanych pracowników

Podejście do działania

Aby zatrzymać pracowników w Euroregionie Pomerania i zapobiec migracji pracowników, zwłaszcza z Pomorza Zachodniego i Euroregionu Pomerania, należy zaproponować "Inicjatywę mającą na celu przyciągnięcie i zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników".

Cele inicjatywy powinny być następujące:

- dokładne śledzenie rozwoju transgranicznego rynku pracy i komunikowanie potrzeb / wąskich gardeł na wczesnym etapie,
- umożliwienie nabywania transgranicznych uznanych kwalifikacji zawodowych za pomocą dodatkowych modułów, które mają być udokumentowane,
- informowanie o istniejących wzajemnie możliwościach rozwoju zawodowego, np. w ramach specjalistycznych praktyk zawodowych w zakresie przygotowania zawodowego,
- poprawa warunków nabywania kwalifikacji zawodowych w kraju sąsiednim, w szczególności poprzez promowanie wiedzy i umiejętności interkulturowych,
- zbadanie możliwości połączenia sił w celu przyciągnięcia wykwalifikowanych pracowników, np. poprzez dwujęzyczne kampanie we wspólnych regionach docelowych.

Kamienie milowe

2020-2022	2022-2027	2027+
• Badanie transgranicznego zapotrzebowania na wykwalifikowaną siłę roboczą i możliwości kariery zawodowej w Euroregionie • Wspólna inicjatywa na rzecz zwiększenia świadomości na temat możliwości rozwoju zawodowego w Euroregionie wśród młodzieży i dorosłych • rozwój wspólnych szkoleń modułowych i kursów doskonalenia zawodowego • Tworzenie ofert ukierunkowanej zawodowo nauki języka sąsiada	• Wspólna kampania na rzecz odzyskania wykwalifikowanych pracowników • Wspólne programy szkoleniowe • Realizacja wspólnych działań szkoleniowych • Rozszerzenie ofert na zorientowane na pracę nabywanie umiejętności językowych • Współpraca transgraniczna w zakresie orientacji zawodowej w szkołach średnich	• Tworzenie wspólnej oferty pośrednictwa pracy dla pracowników wykwalifikowanych • Ewaluacja wyników wspólnej ofensywy pozyskiwania wykwalifikowanych pracowników

Krąg podmiotów

• Urzędy pracy Greifswald, Neubrandenburg, Stralsund i Eberswalde • Izby Przemysłowo-Handlowe Brandenburgii Wschodniej i w Neubrandenburgu • Izby rzemieślnicze • Ministerstwo Rolnictwa i Środowiska • Podmioty świadczące usługi w zakresie szkolenia zawodowego • Szkoły zawodowe (regionalne ośrodki kształcenia zawodowego) • Ministerstwo Edukacji, Nauki i Kultury (MBWK) • Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Sportu (MBJS) • Powiaty	• Wojewódzki Urząd Pracy (WUP) • Powiatowe urzędy pracy (PUP) • Wybrane szkoły odpowiednich branż • Izby handlowe / Izba Handlowa, Stowarzyszenia Przedsiębiorców • Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
---	--

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania

Inicjatywa ta powinna być wspierana przez właściwe instytucje (urzędy pracy, izby, instytucje kształcenia zawodowego). Stowarzyszenia założycielskie Euroregionu Pomerania mogą wspierać tę inicjatywę, zwłaszcza poprzez pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktów i zapewnianie możliwości komunikowania się. Powinni oni śledzić działania w ramach inicjatywy i regularnie składać sprawozdania swoim członkom.

Warsztaty tematyczne „Nauka i innowacja”,
24 kwietnia 2019, Stargard

5.2.4 Tworzenie sieci i marketing oferty turystycznej

- Stworzenie specjalistycznej sieci w dziedzinie turystyki
- Rozwój i marketing transgranicznych usług turystycznych
- Transgraniczne powiązanie infrastruktury turystycznej
- Organizowanie wspólnych wydarzeń kulturalnych znaczenia ponadregionalnego

Podejście do działania

W celu jeszcze większego wykorzystania istniejącej oferty turystycznej w Euroregionie Pomerania w wymiarze transgranicznym, proponuje się dalsze sieciowanie i marketing oferty turystycznej.

W szczególności należy:

- stworzyć specjalistyczną sieć profesjonalistów w dziedzinie turystyki z Euroregionu Pomerania,
- zająć się rozwojem i marketingiem transgranicznych usług turystycznych, w tym usług mobilnych
- zadbać o lepszy zbyt istniejącej oferty turystycznej wśród grup docelowych z kraju sąsiada, w szczególności dzięki dwujęzycznym informacjom i zagwarantowaniu lepszej ich dostępności poprzez wspólne portale rezerwacji i zakupu biletów, wsparcie dla platform tematycznych (np. turystyka przyrodnicza, platforma teatralna ViaTeatri)
- dalsze tworzenie sieci infrastruktury turystycznej, np. w zakresie ścieżek rowerowych, wspólnych tras tematycznych, wystaw
- organizowanie wspólnych wydarzeń kulturalnych o zasięgu krajowym.

Kamienie milowe

2020-2022	2022-2027	2027+
• Tworzenie sieci specjalistycznej jako grupy roboczej • Projektowanie produktów transgranicznych • Wzmocnienie dwujęzycznej oferty turystycznej	• Regularne spotkania sieci specjalistów, wymiany partnerskie • Tworzenie sieci / usuwanie luk w szlakach turystycznych, optymalizacja usług turystycznego transportu publicznego • Dalsze ukierunkowanie ofert turystycznych na grupy docelowe z krajów sąsiednich (przewodniki audio, wielojęzyczność, marketing) • Wprowadzanie do sprzedaży transgranicznych produktów turystycznych • Rozwój wspólnych podejść marketingowych, np. poprzez dwujęzyczne aplikacje mobilne	• Uwrażliwienie mieszkańców Euroregionu na oferty w kraju sąsiednim

Krąg podmiotów

• Organizacja Turystyczna Pomorza Przedniego • Organizacja Turystyczna Uckermark • WiTo Sp. z o.o. • Inne stowarzyszenia turystyczne i specjaliści ds. turystyki z samorządów lokalnych • TMB Tourismus-Marketing Brandenburg GmbH • Organizacja Turystyczna Meklemburgii-Pomorza Przedniego • Organizacja Turystyczna na Rugii • Organizacja Turystyczna na wyspie Uznam	• Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna • Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego • Lokalne organizacje turystyczne • Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) • Gminy Szczecin, Świnoujście, Kołobrzeg i inne władze lokalne zainteresowane współpracą (informacja turystyczna gmin i powiatów)
--	---

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania

Stowarzyszenia i organizacje turystyczne powinny być odpowiedzialne za kluczowy projekt i kierować nim. Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania mają do odegrania ważną rolę, szczególnie w budowaniu sieci podmiotów, z jednej strony identyfikując odpowiednie organizacje turystyczne, które chciałyby przejąć inicjatywę, a z drugiej strony integrując promocję turystyczną organizowaną na poziomie lokalnym, szczególnie po stronie polskiej.

Warsztaty tematyczne „Turystyka i kultura“,
2 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

5.3 Wzmocnienie współpracy w społeczeństwie i administracji

5.3.1 Obserwatorium Strategicznego Rozwoju Euroregionu Pomerania

- Monitorowanie i ocena głównych tendencji rozwojowych
- Dialog z odpowiedzialnymi decydentami

Podejście do działania

W celu zapewnienia stałego monitoringu istotnych tendencji rozwojowych dla transgranicznego rozwoju strategicznego i przestrzennego Euroregionu Pomerania, zaproponowano utworzenie interdyscyplinarnego i ukierunkowanego na praktykę obserwatorium rozwoju strategicznego Euroregionu Pomerania.

Zadania Obserwatorium obejmowałyby:

- stałe monitorowanie i ocenę głównych tendencji rozwojowych Euroregionu poprzez przetwarzanie i wizualizację danych i informacji statystycznych - w razie potrzeby - dodatkowego pozyskiwanie danych,
- przekazywanie efektów prac i wynikających z nich zaleceń dotyczących działań w ramach konstruktywnego dialogu z odpowiedzialnymi decydentami na wszystkich szczeblach Euroregionu Pomerania, w szczególności innym platformom / organom roboczym współpracy transgranicznej.

Podstawy techniczne i organizacyjne obserwatorium są opracowywane w ramach projektu "Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina".

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
Opracowanie "Modelu transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina"	- Ustanowienie Obserwatorium - Regularna publikacja podstawowych informacji o integracji transgranicznej w Euroregionie Pomerania - Dostarczanie ocen głównych tendencji rozwoju zgodnie z potrzebami innych wyspecjalizowanych organów współpracy transgranicznej	- Rozwój specjalistycznego systemu informacji o istotnych wydarzeniach w Euroregionie Pomerania w oparciu o współpracę uczestniczących w nim instytucji - Instytucjonalizacja współpracy analogiczna do przykładów na innych granicach, np. Euroinstitut Kehl, EuroInstytut Polsko-Czesko-Słowacki lub DACH + Przestrzenny monitoring i zagospodarowanie przestrzenne na pograniczu Niemiec, Austrii, Szwajcarii i Liechtensteinu z Komisji Planowania Przestrzennego Jeziora Bodeńskiego
Krąg podmiotów		
- Kraje Związkowe Meklemburgia-Pomorze Przednie (MEID R350) i Brandenburgia (GL2), - Zrzeszenia Planistycznych (RPG Uckermark-Barnim, RPV Pomorza Przedniego, RPG Pojezierza Meklemburskiego) - Wydziały ds. rozwoju powiatów Pomorze Przednie-Stralsund, Pomorze Przednie-Greifswald, Pojezierze Meklemburskie, Uckermark i Barnim) - Urzędy statystyczne (Urząd Statystyczny Berlin-Brandenburgia, Urząd Statystyczny Meklemburgii-Pomorza Przedniego) - Izby przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze - Urzędy pracy - Inne organy i sektorowe agencje planowania odpowiedzialne za monitoring przestrzenny w zakresie ochrony przyrody i środowiska naturalnego, transportu, turystyki, kultury, nauki i badań naukowych - Związek Komunalny Pomerania - Biuro Szczecińskiego Regionu Metropolitalnego		- Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Lokalne organizacje turystyczne - Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) - Gminy Szczecin, Świnoujście, Kołobrzeg i inne władze lokalne zainteresowane współpracą (informacja turystyczna gmin i powiatów)
Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania		
Rolą obu stowarzyszeń tworzących Euroregion jest przede wszystkim udział w pracach odpowiednich organów roboczych oraz koordynacja prac sieci współpracy ds. pozyskiwania danych wypracowanych w ramach projektu „Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w regionie metropolitalnym Szczecina”. Istniejące kontakty z innymi euroregionami, np. w ramach członkostwa w Stowarzyszeniu Europejskich Regionów Granicznych - SERG, są bardzo cenne w tym kontekście i mogą być w dłuższej perspektywie wykorzystywane do instytucjonalizacji współpracy.		

Warsztaty tematyczne „Transgraniczny region metropolitalny Szczecina”,
11 września 2019, Szczecin

5.3.2 Ciągła oferta nauki języka sąsiada

- Oferta ciągłego nauczania
- Wymiana szkolna
- Dwujęzyczne kursy kształcenia nauczycieli
- Oferta języka sąsiada dla dorosłych
- Grupa koordynacyjna (według przykładu LaNa Saksonia)

Podejście do działania

W celu wzmocnienia interkulturowych i sąsiedzkich umiejętności językowych w Euroregionie zaleca się rozwijanie oferty języka sąsiada od przedszkola do dorosłości jako oferty ciągłego nauczania. Pozytywne doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji bieżących projektów w ramach programu współpracy Interreg VA Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia – Polska 2014-2020 w zakresie uelastycznienia programów nauczania, a tym samym wzmocnienia oferty nauki języka sąsiada jako przedmiotu obowiązkowego lub opcjonalnego, powinny być kontynuowane i rozszerzane.

W ramach towarzyszącej wymiany szkolnej należy wspierać poznawanie języka i kultury sąsiada, tak aby współpraca między Polakami i Niemcami stała się czymś oczywistym, a tym samym budowała społeczeństwo otwarte na świat. W tym celu należy uprościć zasady zatwierdzania wycieczek klasowych / wycieczek szkolnych do kraju sąsiada w obszarze Euroregionu Pomerania.

Zakłada to dostępność odpowiednio wykwalifikowanych nauczycieli i wychowawców. Z tego powodu kształcenie nauczycieli i wychowawców przedszkolnych w Euroregionie, np. w ramach dwujęzycznych kursów kształcenia nauczycieli, których kwalifikacje uprawniają do nauczania w instytucjach w Niemczech i w Polsce, powinny zostać wzmocnione poprzez prostsze uznawanie kwalifikacji nabytych w kraju sąsiednim.

Ponadto należy jeszcze bardziej wspierać oferty dla dorosłych w zakresie nauki języka sąsiada, np. poprzez większą promocję ofert dostępnych na Uniwersytetach Ludowych lub innych instytucjach kształcenia dorosłych czy też lepsze możliwości korzystania z ofert online (kursy językowe online, kursy tandemowe).

W przyszłości planowane jest utworzenie grupy koordynacyjnej, której członkami mają zostać w szczególności dwa kraje związkowe Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia, Województwo Zachodniopomorskie oraz uniwersytety w Greifswaldzie i Szczecinie, oraz utworzenie biura wspierającego szkoły we współpracy szkolnej i nauczaniu języka sąsiada w Euroregionie Pomerania.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
- Ocena doświadczeń zdobytych w ramach realizowanych w Euroregionie projektów dotyczących języka sąsiada, w tym inwentaryzacja istniejących materiałów dydaktycznych w zakresie nauczania języków sąsiada i interkulturowego oraz opracowanie katalogu działań. - Utworzenie Grupy Koordynacyjnej ds. Nauki Języka Sąsiada w Euroregionie Pomerania - Stworzenie biura wspierającego szkoły we współpracy szkolnej i nauczania języka sąsiada w Euroregionie Pomerania na wzór LaNa Saksonia	- Stworzenie podstaw dla stałej oferty nauki języków obcych w szkołach położonych blisko granicy - Uproszczenia w zakresie wymiany uczniów - Poprawa kształcenia nauczycieli i wychowawców oraz uznawanie kwalifikacji (np. dwujęzyczne kursy dla nauczycieli na uniwersytetach w Greifswaldzie i Szczecinie) - Kontynuacja kampanii marketingowej / wizerunkowej w celu nauki języka sąsiada	- Rozszerzenie oferty nauki języka polskiego /niemieckiego jako języka specjalistycznego w toku kształcenia zawodowego - Tworzenie dalszych dwunarodowych / dwujęzycznych toków kształcenia zawodowego i studiów
Krąg podmiotów		
- Powiaty jako podmioty prowadzące / planowanie rozwoju szkoły - Gminy jako placówki opieki dziennej / szkoły podstawowe - MBJS Brandenburgia, MBWK Meklemburgia-Pomorze Przednie - Uniwersytet w Greifswaldzie - Państwowe władze oświatowe - Instytut Rozwoju Jakości Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Krajowy Instytut Szkół i Mediów Berlin-Brandenburgia - Biuro Euroregionu (PNWM / FMP) - Kierownictwo wybranych szkół i ośrodków opieki dziennej - Uniwersytety Ludowe w powiatach Pomorze Przednie-Greifswald, Pomorze Przednie- Rugia, Pojezierze Meklemburskie, Uckermark i Barnim - Biuro Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego w Anklam		- Urząd Miasta Szczecin - Urzędy Powiatowe, Miejskie i Gminne jako organ prowadzący szkołę - Uniwersytet Szczeciński - Kuratorium Oświaty - Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (ZCDN) - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Biuro Euroregionu (PNWM / FMP) - Administracja powiatowa, miejska i gminna jako podmioty prowadzące - Kierownictwo wybranych szkół - Publiczne instytucje kształcenia dorosłych
Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania		
Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania mogą wspierać stałą ofertę poprzez - promowanie wymiany w tym zakresie tematycznym w całym Euroregionie, - jako jednostki centralne Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży i zarządzający Funduszem Małych Projektów powinny wspierać wymianę uczniów w sposób ukierunkowany, np. poprzez aktywne doradztwo w zakresie istniejących możliwości finansowania,		

Warsztaty tematyczne „Język i Edukacja”,
6 listopada 2019 r. Löcknitz

5.3.3 Integracja i tożsamość

- Dostarczanie rzeczowych informacji i doradztwo
- Spotkanie i wymiana
- Łatwiejszy dostęp inicjatyw społecznych Kampania wizerunkowa "My w Euroregionie Pomerania"
- Euroregionalna platforma komunikacyjna
- Sieć "Pomerania blisko obywateli"

Podejście do działania

Aby sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na informacje, ale także zmniejszyć istniejące uprzedzenia poprzez dostarczanie rzeczowych informacji i oferowanie jeszcze większych możliwości spotkań i wymiany, proponuje się dalsze wspieranie wymiany w ramach działalności społeczeństwa obywatelskiego w przyszłości.

W tym celu należy kontynuować działalność Funduszu Małych Projektów i udostępnić go poprzez uproszczenie procedur rozliczeniowych jeszcze szerszemu kręgowi inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego.

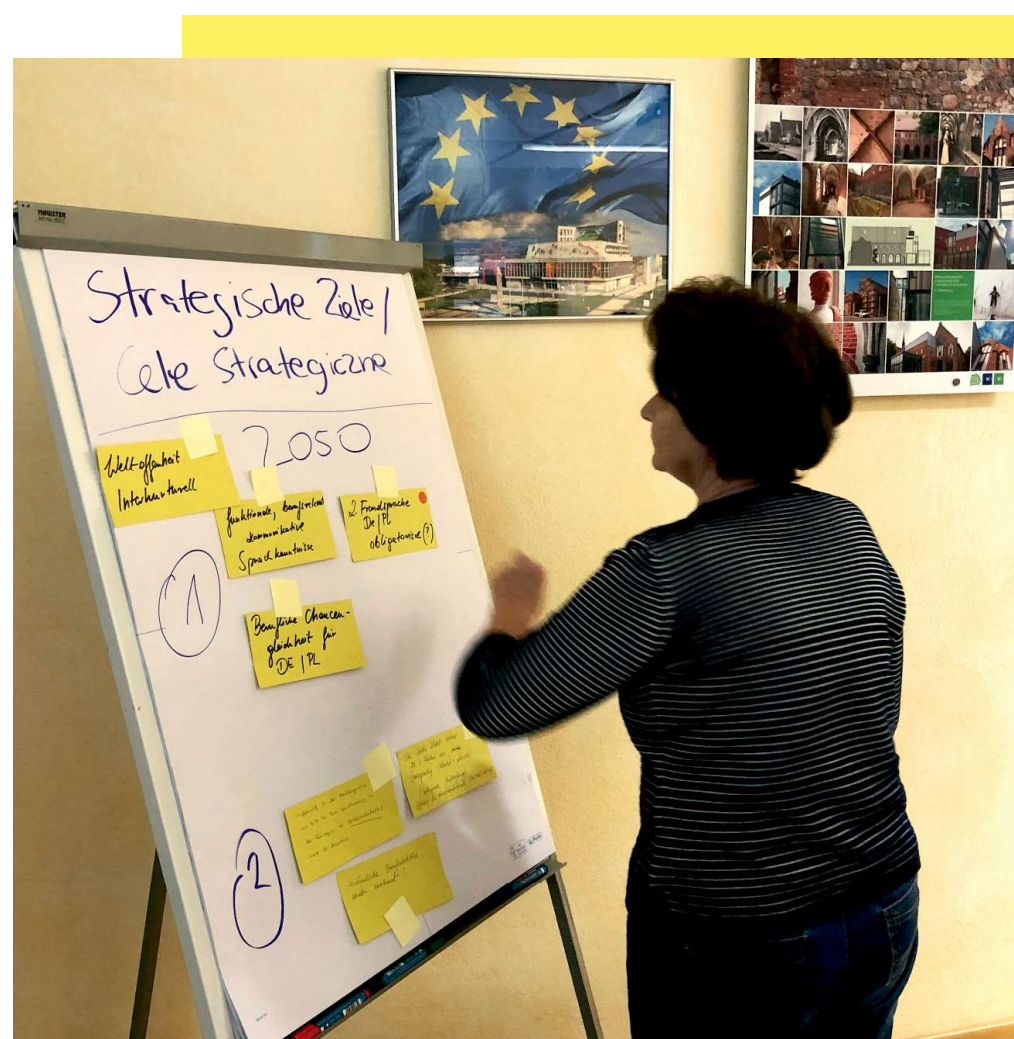
Oferta Punktu Kontaktowo - Doradczego powinna zostać poddana ewaluacji i kontynuowana zgodnie z istniejącymi potrzebami lub rozszerzona na inne części Euroregionu. Administracja miejska i gminna powinna w jeszcze większym stopniu mieć możliwość udzielania porad obywatelom z kraju sąsiada, na przykład poprzez udzielanie odpowiednich informacji w języku sąsiednim lub zatrudnianie dwujęzycznych doradców obywatelskich.

Zaleca się również zwiększenie prezencji transgranicznego życia codziennego. W tym celu sugeruje się przeprowadzenie Kampanii wizerunkowej "My w Euroregionie Pomerania", polegającej na skutecznym nagłośnieniu i działaniach na rzecz budowania tożsamości, takich jak Dzień Euroregionu, Nagroda Euroregionu lub wspólne wystawy euroregionalne o tematyce związanej z budowaniem tożsamości lub opracowanie materiałów dydaktycznych do nauczania kultury i wiedzy Euroregionu podczas regularnych lekcji w szkołach podstawowych.

W tym kontekście zaleca również stworzenie wspólnej euroregionalnej platformy komunikacyjnej, która wykorzystywałaby wszystkie media (np. internet, media społecznościowe, YouTube, "telewizję Pomerania", ale również klasyczne media) w celu upublicznienia żywych interakcji i dostarczenia praktycznych informacji (wydarzenia, osoby do kontaktów) na temat wszystkich istotnych obszarów życia ("euroregionalny przewodnik").

Na poziomie Euroregionu Pomerania działania powinny być koordynowane w ścisłym porozumieniu z innymi kluczowymi podmiotami, takimi jak Biuro Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego w Anklam, izby handlowe i stowarzyszenia przedsiębiorców, Urząd Miasta Szczecin lub inne inicjatywy społeczeństwa obywatelskiego w ramach sieci "Pomerania blisko obywateli".

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
- Ocena doświadczeń Punktu Kontaktowo-Doradczego, w szczególności w odniesieniu do rodzaju i częstotliwości potrzeb obywateli w zakresie wsparcia oraz istniejących ofert informacyjnych, - Utworzenie sieci euroregionalnej "Pomerania Bürgernah / Pomerania blisko obywatela" - instytucji publicznych udzielających informacji dla obywateli - Przygotowanie kampanii wizerunkowej "My w Euro-regionie Pomerania ": strategia komunikacji (grupy docelowe, cele i środki komunikacji)	- Kontynuacja działalności Punktu Kontaktowo-Doradczego we współpracy z euroregionalną siecią "Pomerania Bürgernah / Pomerania blisko obywatela" (w razie potrzeby utworzenie kolejnych centrów tego rodzaju w obszarze przygranicznym, na przykład w Schwedt n/Odrą, w Świnoujściu / uzdrowisku nadmorskim Heringsdorf) - Realizacja kampanii wizerunkowej "My w Euroregionie Pomerania " (m.in. regularne wręczanie nagrody Euroregionu Pomerania za zaangażowanie obywatelsko-społeczne, konkurs fotograficzny, YouTube itp. Wyzwania / challenge) - Koncepcja i realizacja dnia Euroregionu Pomerania	- Dzień Euroregionu stał się centralnym wydarzeniem kulturalnym w kalendarzu imprez regionu. - Ewaluacja wyników pracy
Krąg podmiotów		
- Punkt Kontaktowo-Doradczy Związku Komunalnego Euroregion Pomerania stowarzyszenie zarejestrowane w Löcknitz i jego członkowie (w szczególności powiaty, administracja miejska średnich i centralnych ośrodków oraz urzędy i gminy położone bezpośrednio na granicy z Polską) - Biuro Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego w Anklam - Instytucje i organy publiczne właściwe dla "pracowników transgranicznych" - Eksperti ds. interkulturowej komunikacji medialnej	- Punkt Kontaktowo-Doradczy Miasta Szczecin - Związek Gmin Polskich Euroregionu Pomerania i jego członkowie (zwłaszcza gminy położone bezpośrednio przy granicy z Niemcami oraz urzędy i administracje miejskie średnich i centralnych ośrodków) - Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SSOM) - Instytucje i organy publiczne właściwe do spraw "pracowników / mieszkańców transgranicznych" - Eksperti ds. interkulturowej komunikacji medialnej	
Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania		
Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania odgrywają centralną rolę w realizacji tego kluczowego projektu jako przedstawiciele samorządów oraz jako prowadząca Punkt – Kontaktowo Doradczy w Löcknitz. W szczególności przewodniczenie sieci "Pomerania bürgernah / Pomerania blisko obywateli" i kampanii wizerunkowej "My w Euroregionie Pomerania ". Zdecydowanie zaleca się dobrą koordynację z powiązanymi inicjatywami innych podmiotów, w szczególności Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego.		

Warsztaty tematyczne „Język i edukacja”,
6 listopada 2019 r. Löcknitz

5.3.4 Transgraniczna platforma dla służb zdrowia i ratownictwa

- Usunięcie barier prawnych
- Transgraniczne szkolenia medyczne
- Tworzenie sieci placówek opieki zdrowotnej
- Zawarcie niezbędnych umów w ratownictwie medycznym
- Informacja mieszkańców o dostępności usług zdrowotnych

Podejście do działania

Ze względu na oczekiwane w przyszłości większego stopnia wykorzystania usług opieki zdrowotnej w wyniku rosnącej integracji, należy usunąć istniejące bariery prawne, które utrudniają korzystanie z usług w kraju sąsiednim, jeżeli usługa nie może być świadczona w wymaganej jakości lub terminie we własnym kraju.

W celu utrzymania efektywności systemu ochrony zdrowia należy rozszerzyć transgraniczne szkolenia medyczne, tak jak to jest obecnie realizowane w ramach programu Asklepios na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie. Uznawanie kwalifikacji uzyskanych na podstawie istniejących przepisów europejskich i krajowych powinno być nadal możliwe bez biurokracji. W przyszłości należy również dążyć do wielojęzycznego (niemiecki, angielski, polski) kształcenia medycznego, tak aby zwiększyć stopień angażowania absolwentów w systemach opieki zdrowotnej, jak i możliwości komunikowania się między sobą w kwestiach branżowych.

Należy kontynuować i rozwijać tworzenie sieci placówek opieki zdrowotnej w celu zapewnienia wszystkim mieszkańcom Euroregionu Pomerania usług zdrowotnych o jak najlepszej jakości.

W dziedzinie służb ratownictwa medycznego należy szybko zawrzeć niezbędne umowy. Komunikacja między służbami ratownictwa medycznego powinna zostać również usprawniona dzięki wielojęzycznemu personelowi lub pomocy technicznej w zakresie komunikacji.

Ponadto Mieszkańcy i odwiedzający strefę przygraniczną goście być jeszcze lepiej poinformowani o istniejących możliwości transgranicznego korzystania z usług zdrowotnych.

Należy kontynuować dialog w sektorze ochrony zdrowia, angażując odpowiednie instytucje, w celu zidentyfikowania problemów na wczesnym etapie i – przede wszystkim – szybkiego wprowadzenia dalszych usprawnień prawnych.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
• Zakup nowego wyposażenia technicznego do dwujęzycznej, transgranicznej komunikacji w służbach ratownictwa medycznego • Kontynuacja dialogu z decydentami w celu zmniejszenia barier prawnych • Zawarcie porozumień w sprawie transgranicznych służb ratownictwa medycznego pomiędzy powiatami Pomorze Przednie-Greifswald, Uckermark i Województwem Zachodniopomorskim	• Kontynuowanie dialogu z decydentami w celu zmniejszenia barier prawnych i wspólnego monitorowania potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej (np. opieki geriatrycznej i paliatywnej) • Koncepcje transgranicznej opieki medycznej w promieniu oddziaływania szpitali w Schwedt/Oder i Świnoujściu • Intensyfikacja współpracy medycznej we wszystkich specjalistycznych dziedzinach, wspólna obserwacja zmian w systemie opieki zdrowotnej, np. w związku z postępującym starzeniem się społeczeństwa	• Telemedyczna sieć lekarzy w gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej i szpitalach w całym Euroregionie • Możliwości korzystania z usług opieki zdrowotnej w całym Euroregionie są znane personelowi medycznemu / mieszkańcom (Euroregionalny atlas szpital-ny wraz z rankingiem) • Rozpoczęcie dwujęzycznej edukacji medycznej w UMG i PUM

Krąg podmiotów	
• Wydział medycyny Uniwersytetu w Greifswaldzie, szpitale w Euroregionie • Powiaty • Zakłady ubezpieczeń zdrowotnych, Stowarzyszenie Lekarzy rozliczających się z kasami chorych (D) • Ministerstwo Spraw Społecznych, Zdrowia, Integracji i Ochrony Konsumentów kraju związkowego Brandenburgia • Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Zdrowia Meklemburgii-Pomorza Przedniego (Wspólnota Związek Komunalny Europaregion Pomerania)	• Pomorski Uniwersytet Medyczny, szpitale w Euroregionie • Miasto Szczecin, powiaty • Urząd Wojewódzki w Szczecinie • Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego • Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ)

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania
Stowarzyszenia wspierające Euroregion Pomerania są szczególnie odpowiedzialne za monitorowanie działań poprzez reprezentowanie Euroregionu w organach międzyregionalnych (polsko-niemiecka grupa robocza Zdrowie, Komitet Współpracy Przygranicznej Polsko-Niemieckiej Komisji Rządowej, Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych).

Warsztaty tematyczne nt. „Dostępność usług publicznych”,
7 listopada 2019 r. Löcknitz

5.3.5 Sieć Kultura Pomerania

- Coroczne spotkania sieciowe
- Wspieranie trans-granicznych ofert kultury i sztuki
- Komunikowanie transgranicznych ofert kulturowych poprzez istniejących portali (polsko-niemiecki kalendarz imprez)

Podejście do działania

W celu jak najlepszego wykorzystania możliwości współpracy transgranicznej proponuje się ustanowienie regularnej kreatywnej wymiany pomysłów poprzez coroczne spotkania sieciowe w różnych dziedzinach kultury oraz promowanie i wymianę instytucji oraz artystów.

Oferty skierowane do polskiej i niemieckiej publiczności, np. w teatrze, filmie, muzyce, sztuce i historii lub wydarzenia kulturalne, powinny być nadal promowane w kontekście wspierania współpracy transgranicznej, np. poprzez zapewnienie dwujęzyczności lub interakcji artystów i instytucji. Należy jeszcze bardziej ograniczyć przeszkody biurokratyczne, zwłaszcza w zakresie rozliczania projektów.

Ponadto polsko-niemiecka oferta kulturalna powinna być promowana bardziej ofensywnie i mocniej niż dotychczas za pośrednictwem istniejących regionalnych portali kulturalnych. Zalecany jest również wspólny polsko-niemiecki kalendarz imprez. Ponadto należy podjąć konsekwentne wysiłki w celu dostarczenia odpowiednich informacji w dwóch językach.

Kamienie milowe

2020-2022	2022-2027	2027+
- Rozwój Sieci Kultury Pomerania poprzez tworzenie sieci instytucji kultury działających już transgranicznie jako otwarta platforma - Rozwój strategii komunikacji dla kultury (grupy docelowe, kanały komunikacji, katalog działań) - Tworzenie warunków do dalszego i mniej biurokratycznego wspierania polsko-niemieckiej działalności kulturalnej (np. w ramach wspierania współpracy transgranicznej)	- Coroczne spotkania sieciowe Sieci Kultury Pomerania - Wdrażanie środków mających na celu poprawę transgranicznej promocji polsko-niemieckiej oferty kulturalnej	Konsolidacja sieci kultury i lepsze transgraniczne koordynowanie publicznego wsparcia rozwoju kultury

Krąg podmiotów

- Centralne instytucje kultury (teatry, muzea) - Kluby i stowarzyszenia kulturalne - Powiaty, miasta - organizacje turystyczne - Ministerstwo Edukacji, Nauki i Kultury Meklemburgii-Pomorza Zachodniego oraz Ministerstwo Nauki, Badań Naukowych i Kultury Kraju Związkowego Brandenburgia (wspieranie kultury)	- Centralne instytucje kultury (teatry, muzea) - Kluby i stowarzyszenia kulturalne - Powiaty, miasta - Organizacje turystyczne - Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
--	---

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania

Rolą dwóch stowarzyszeń tworzących Euroregion jest w szczególności wspieranie już aktywnych podmiotów w rozwoju Sieci Kultury Pomerania poprzez pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktów. Ze względu na ich wieloletnią działalność w ramach Funduszu Małych Projektów, ich sieć instytucjonalną oraz zaangażowanie w Program Współpracy Transgranicznej Interreg A oba stowarzyszenia posiadają doskonałą wiedzę na temat struktury wsparcia. Ponadto dysponują ważnym instrumentem wspierania działań kulturalnych poprzez zarządzany przez siebie Fundusz Małych Projektów. W związku z tym powinny wykorzystać wszystkie dostępne w zakresie ich kompetencji możliwości uproszczenia dostępu do Funduszu Małych Projektów, zwłaszcza dla stowarzyszeń kulturalnych działających na wolontariatu.

Warsztaty tematyczne „Turystyka i kultura”,
2 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

5.4 Wspólna ochrona naturalnych podstaw egzystencji

5.4.1 Bezgraniczna sieć obszarów chronionych w Euroregionie Pomerania

- Wzmacnianie współpracy dużych obszarów chronionych
- Opracowanie rozwiązań dla konfliktów pomiędzy formami użytkowania gruntów
- Koordynowanie zarządzania obszarami chronionymi jak i ochrony gatunkowej
- Przyjazne przyrodzie wykorzystanie gospodarczego (Transboundary Parks Programme fundacji Europarc Federation)

Podejście do działania

W celu ochrony unikalnego krajobrazu przyrodniczego Dolnej Odry, Zalewu Szczecińskiego oraz wysp Uznam i Wolin, zaleca się dalsze wzmacnianie współpracy w przyszłości. Istniejące konflikty pomiędzy formami użytkowania gruntów powinny być wspólnie analizowane, a ich konsekwencje dla różnorodności biologicznej oceniane jako podstawa bardziej dalekosiężnych decyzji politycznych.

Jednocześnie należy kontynuować wysiłki na rzecz osiągnięcia skoordynowanego zarządzania obszarami chronionymi jak i ochroną gatunkową.

Działania na rzecz przyjaznego przyrodzie wykorzystania gospodarczego oraz na rzecz procesów partycypacyjnych powinny być również kontynuowane i praktycznie wdrażane w układzie transgranicznym. W tym kontekście podejścia do rozwoju obszarów wiejskich powinny zostać uwzględnione i wdrożone jako modele. Zaleca się rozważenie udziału w programie Transboundary Parks Programme fundacji Europarc Federation, ponieważ umożliwi to dalszą współpracę sieciową z europejskimi transgranicznymi obszarami chronionymi oraz zorganizowany proces mający na celu wzmocnienie współpracy transgranicznej.

Ponadto, zaleca się promowanie współpracy dużych obszarów chronionych w Euroregionie Pomerania poprzez ich silniejsze powiązanie w sieć "Wielkopowierzchniowe obszary chronione Pomeranii".

Kamienie milowe

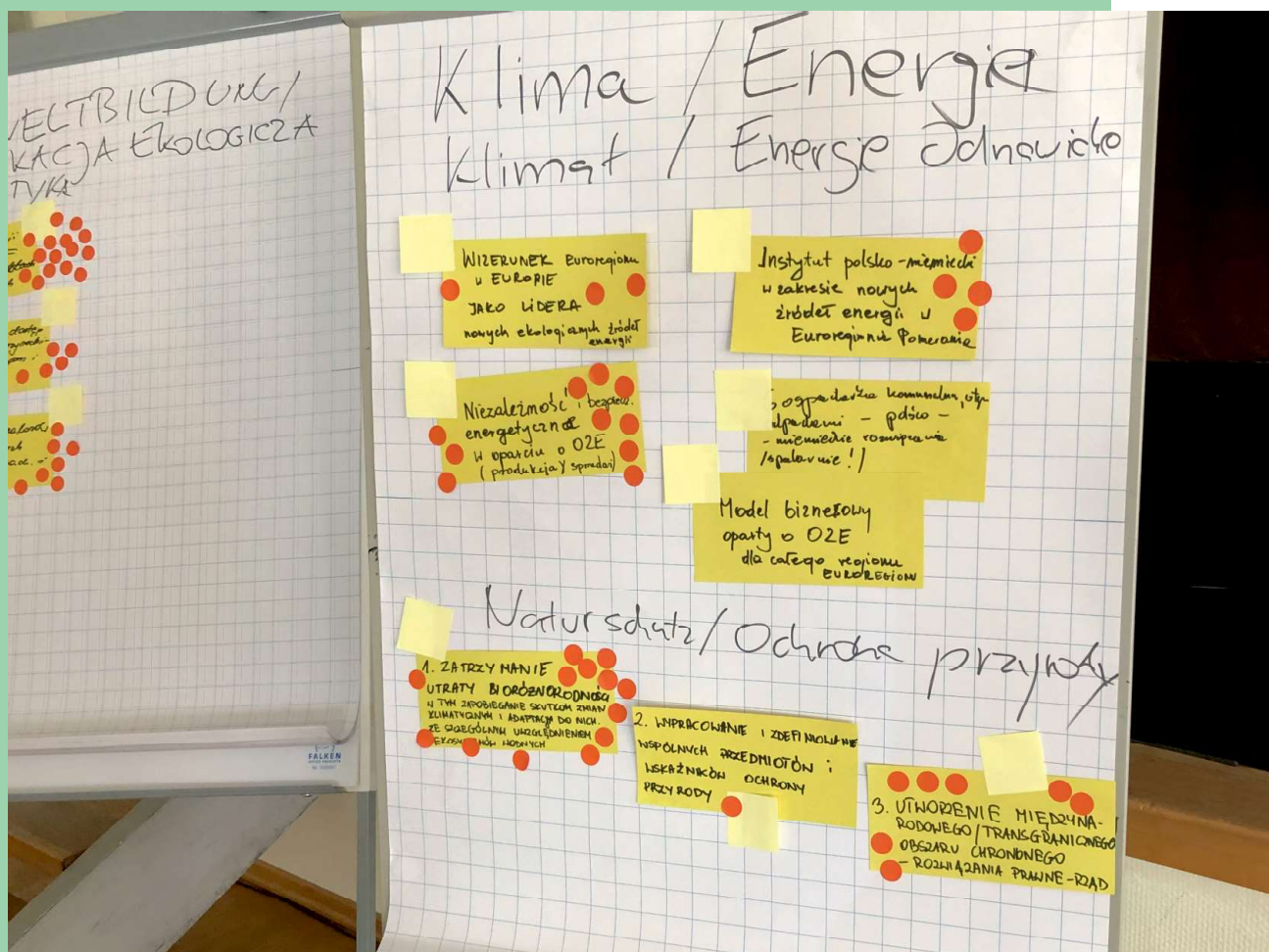
2020-2022	2022-2027	2027+
- Wymiana informacji na temat bieżących wyników projektu, koordynacja wspólnego planu działania - Zwołanie transgranicznej sieci "Wielkopowierzchniowe Obszary Chronione Pomeranii"	- Realizacja wspólnych projektów na rzecz poprawy ochrony przyrody i gatunkowej - Analiza istniejących konfliktów użytkowania i wyprowadzenie wymagań dotyczących koniecznych działań - Zbadanie możliwości certyfikacji w Programie Transboundary Parks Programme fundacji Europarc Federation, np. dla Doliny Dolnej Odry, i w razie potrzeby podjęcie dalszych kroków - Regularne, co najmniej coroczne spotkania sieci	- Certyfikacja w Programie Transboundary Parks Programme fundacji Europarc Federation - Ewaluacja współpracy

Krąg podmiotów

- wielkopowierzchniowe obszary chronione: Park Narodowy Dolina Dolnej Odry, Rezerwat Biosfery Schorfheide, Park Przyrodniczy Zalewu Szczecińskiego, Rezerwat Biosfery Rugii Południowowschodniej, Park Narodowy Müritz i in. - MLU / LUNG Meklemburgia-Pomorze Przednie - MLUL / LfU Brandenburgia	- Zarząd Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego (ZPKWZ) - Woliński Park Narodowy - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie (RDOŚ)
--	---

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania

Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania mogą wspierać tworzenie sieci "Wielkopowierzchniowe Obszary Chronione Pomeranii", np. przy nawiązywaniu kontaktów lub udostępnianiu pomieszczeń i techniki do tłumaczenia.

Warsztaty tematyczne nt. „Przyroda i środowisko”,
3 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

5.4.2 Transgraniczna sieć zrównoważonego rozwoju Euroregionu Pomerania

- Ścisła współpraca instytucji edukacji ekologicznej i inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju
- Transgraniczne oferty edukacji ekologicznej i działania na rzecz promocji zrównoważonego rozwoju

Podejście do działania

W celu zwiększenia świadomości i inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju w Euroregionie Pomerania, zaleca się ścisłą współpracę instytucji edukacji ekologicznej i inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Oprócz transgranicznych ofert edukacji ekologicznej na przykład dla klas szkolnych, należy w szczególności wspierać transgraniczne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

W tym celu konieczne będzie powiązanie sieci działających na szczeblu krajowym lub wojewódzkim z ich podmiotami działającymi w Euroregionie. Zaleca się dokonanie bilansu instytucji edukacji ekologicznej, inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz opracowanie transgranicznego planu działania. W dziedzinie edukacji ekologicznej należy poprawić warunki dla ofert transgranicznych, przede wszystkim poprzez wykwalifikowane, dwujęzyczne kadry. Odpowiednie oferty edukacji ekologicznej powinny być bardziej promowane transgranicznie.

Należy silniej promować transgraniczne działania i projekty na rzecz zrównoważonego rozwoju, które angażują w szczególności podmioty z obszarów wiejskich. Istnieje ścisłe powiązanie z kluczowym projektem "Bezgraniczna sieć obszarów chronionych w Euroregionie Pomerania".

Kamienie milowe

2020-2022	2022-2027	2027+
- Inwentaryzacja istniejących instytucji edukacji ekologicznej w Euroregionie oraz ich oferty i opracowanie strategii współpracy - Rozwój sieci zrównoważonego rozwoju Euroregionu Pomerania	- Regularne spotkania sieci ds. zrównoważonego rozwoju, co najmniej raz w roku - dokształcanie pracowników - Rozwój transgranicznych ofert edukacji ekologicznej - Wdrażanie działań i projektów w zakresie zrównoważonego rozwoju	Ewaluacja wyników współpracy

Krąg podmiotów

- Krajowa grupa robocza ds. edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju dla szkół w Meklemburgii-Pomorzu Przednim - Agencja Serwisowa Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju Brandenburgia - Akademia Zrównoważonego Rozwoju Meklemburgia-Pomorze Przednie - Regionalne Biuro ds. Edukacji, Integracji i Demokracji (RAA) - Krajowy Ośrodek Energii Odnawialnej Meklemburgia-Pomorze Przednie - Wyższa Szkoła Zawodowa Zrównoważonego Rozwoju Eberswalde - Inne instytucje edukacji ekologicznej / inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju	- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego (UM WZP- - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego - Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli - Szczecińska Sieć Edukacji Ekologicznej - Inne instytucje edukacji ekologicznej / inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju
---	---

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania

Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania są szczególnie zainteresowane inicjowaniem działań służących nawiązywaniu kontaktów. Ze względu na rozległą sieć samorządową i wieloletnią współpracę z instytucjami edukacji ekologicznej jako podmiotami realizującymi projektu Funduszu Małych Projektów, oba stowarzyszenia tworzące Euroregion są ważnymi multiplikatorami i nośnikami wiedzy i powinny aktywnie przyczyniać się do tworzenia sieci. Ponadto powinno się wspierać i monitorować pracę sieci.

Warsztaty tematyczne nt. „Przyroda i środowisko”,
3 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

5.4.3 Euroregion Pomerania - Region Modelowy Energii Odnawialnych

- Utworzenie sieci ekspertów
- Subregionalne projekty modelowe na tematy łączenie sektorów, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, energia słoneczna, akceptacja odnawialnych źródeł energii, regionalne łańcuchy wartości, zrównoważona mobilność

Podejście do działania

Ze względu na wielką zmianę sytuacji, jakiej wymaga transformacja systemu energetycznego w celu osiągnięcia międzynarodowych celów ochrony klimatu i możliwości dostępnych w Euroregionie - zarówno w zakresie produkcji i badań nad energią odnawialną, jak i podobnych do regionalnych celów w zakresie rozwoju energii odnawialnych - wysoce zalecane jest podejście oparte na współpracy w zakresie energii odnawialnych.

Wspomniane już w koncepcji rozwoju Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina punkty wyjścia są nadal aktualne. W szczególności zaleca się utworzenie sieci ekspertów, np. w formie euroregionalnej grupy roboczej. Do współpracy transgranicznej najlepiej nadają się specjalistyczne tematy łączenia sektorów w kontekście elektromobilności, produkcji energii ze źródeł odnawialnych i słońca, akceptacji energii odnawialnych, tworzenia regionalnych łańcuchów wartości dodanej oraz badania i transfer technologii.

Powiązane, subregionalne projekty modelowe, na przykład na Uznamie i Wolinie lub w Uckermark-Barnim - regionie południowego Pomorza Zachodniego, umożliwiłyby praktyczne podejście z udziałem lokalnych podmiotów z dziedziny nauki, planowania i polityki.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
• Utworzenie transgranicznej grupy roboczej "Modelowy Region Energii Odnawialnych Pomerania") • Rozwój modelowych projektów regionalnych w zakresie energii odnawialnych w Euroregionie Pomerania	• Wdrażanie regionalnych projektów modelowych	• Wdrażanie działań z katalogu działań i ich ewaluacja

Krąg podmiotów	
• Ministerstwo Energii, Infrastruktury i Cyfryzacji Meklemburgii-Pomorza Przedniego • Powiaty Pomorze Przednie-Greifswald, Pomorze Przednie- Rugia, Pojezierze Meklemburskie, Uckermark i Barnim oraz ich przedsiębiorstwa energetyczne • Regionalne Zrzeszenie Planistyczne Pomorza Przedniego • Regionalne Zrzeszenie Planistyczne Uckermark-Barnim • Producenci odnawialnych źródeł energii / dostawcy energii • Instytut Systemów Energii Odnawialnej Wyższej szkole Zawodowej w Stralsundzie, • Wyższa Szkoła Zawodowa Zrównoważonego Rozwoju w Eberswalde, • Instytut Badań i Technologii Plazmy im. Leibniza stowarzyszenie zarejestrowane, • Krajowy Ośrodek Energii Odnawialnej Meklemburgia-Pomorza Przedniego Sp. z o.o. w Neustrelitz • Inne instytucje i inicjatywy promujące odnawialne źródła energii i "zieloną" ofertę mobilności	• Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego (RBGP) • Gminy • Producenci odnawialnych źródeł energii / dostawcy energii • Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie • Politechnika Koszalińska • Podmioty świadczące usługi w zakresie "zielonej" mobilności

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania
Stowarzyszenia tworzące Euroregion powinny konstruktywnie monitorować projekt kluczowy, a w szczególności wspierać tworzenie grupy roboczej "Regionu Modelowy Energii Odnawialnych Euroregion Pomerania", na przykład poprzez kontakty, moderowanie i wsparcie techniczne. Działania grupy roboczej i wyniki odpowiednich projektów powinny być monitorowane, a wspólne gremia, gremia podmiotów wdrażających działania i członkowie powinni być regularnie informowani o postępach prac.

Warsztaty tematyczne nt. „Przyroda i środowisko”,
3 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

5.4.4 Transgraniczna Platforma Zmian Klimatycznych Euroregionu Pomerania

- Współpraca w dziedzinie nauki i badań
- Podnoszenie świadomości na temat zmian klimatycznych
- Opracowanie transgranicznych strategii zapobiegania klęskom żywiołowym i wspólne wykorzystanie wyposażenia technicznego

Podejście do działania

Ze względu na spodziewane znaczące skutki zmian klimatycznych, które będą przejawiać się w podobny sposób w całym Euroregionie Pomerania, należy zachęcać do ściślejszej współpracy w tej kwestii.

Celem współpracy jest, z jednej strony, wykorzystanie wiedzy specjalistycznej dostępnej w euroregionie do opracowania i wdrożenia strategii adaptacji do zmian klimatu.

Dotyczy to w szczególności ochrony przeciwpowodziowej wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego i Odry, leśnictwa i rolnictwa z powodu rosnącej suszy. Zgodnie z zasadą przewodnią "Lepsze reagowanie na zmiany klimatu poprzez łączenie sił" zaleca się różne wspólne działania:

- Współpraca w dziedzinie nauki i badań w celu opracowania i przetestowania strategii adaptacyjnych, na przykład w celu zbadania przystosowanych do klimatu gatunków drzew i upraw,
- Wymiana poglądów na temat strategii adaptacji do zmian klimatu i doświadczeń w ich realizacji,
- Podnoszenie świadomości na temat zmian klimatycznych, ich skutków i wymogów adaptacyjnych poprzez wspólne działania w zakresie public relations,
- W celu opracowania transgranicznych strategii zapobiegania klęskom żywiołowym,
- Wspólne pozyskiwanie technologii i ich transgraniczne wykorzystanie.

Obecne ramy prawne nadal stanowią formalną przeszkodę, w szczególności dla transgranicznych działań w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności. W przyszłości powinny być prowadzone prace nad specjalnymi przepisami dotyczącymi transgranicznej ochrony przeciwpożarowej i cywilnej w bezpośrednim sąsiedztwie granicy.

W celu skoordynowania współpracy transgranicznej w zakresie zmian klimatycznych, adaptacji do zmian klimatycznych i ochrony klimatu zaleca się utworzenie organu koordynującego, takiego jak "Rada Klimatu Euroregionu Pomerania", w razie potrzeby wraz z innymi grupami roboczymi.

Kamienie milowe		
2020-2022	2022-2027	2027+
- Powołanie organu koordynującego ("Rada Klimatu Euroregionu Pomerania") - Inwentaryzacja regionalnych strategii - adaptacji do klimatu i określenie konkretnych, transgranicznych potrzeb podjęcia działań w tym zakresie	- Rozwój strategii współpracy sektorowej / na małą skalę (np. zapobieganie klęskom żywiołowym i pożarom, rolnictwo, leśnictwo) - Realizacja wspólnych badań i projektów modelowych - Regularne, co najmniej coroczne spotkania Rady Klimatu Euroregionu Pomerania - Poprawa podstaw prawnych dla transgranicznej ochrony przed klęskami żywiołowymi	- Wdrażanie na dużą skalę wspólnie opracowanych strategii adaptacyjnych - Wspólna ochrona przeciwpożarowa i cywilna, w tym przepisy prawne dotyczące operacji przeprowadzanych transgranicznie - Ocena i aktualizacja strategii i planów dostosowania do zmian klimatu

Krąg podmiotów	
- Ministerstwo Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu (MLUK) - Ministerstwo Rolnictwa i Środowiska Meklemburgia-Pomorze Zachodnie (MLU) - Lasy Państwowe Meklemburgia-Pomorze Przednie - Lasy Państwowe Brandenburgia - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Sportu Meklemburgia-Pomorze Zachodnie (MIS) - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Komunalnych Brandenburgia - Powiaty Pomorze Przednie-Greifswald, Pomorze Przednie-Rugia, Pojezierze Meklemburskie, Barnim i Uckermark - Wyższa Szkoła Zawodowa Zrównoważonego Rozwoju w Eberswalde - Sieć innowacji adaptacji do zmian klimatycznych w Brandenburgii (INKA)	- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Szczecin (WFOŚiGW Szczecin) - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Szczecinie (IMGW Szczecin) - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (RDLP Szczecin) - Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie - Administracja ds. środowiska i leśnictwa - Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie - Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie i Świnoujściu - Powiatowe Państwowej Komendy Straży Pożarnej powiatów kamieńskiego, polickiego i gryfińskiego - Politechnika Koszalińska - Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (ZUT)

Rola stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania
Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania mogą wspierać prace "Transgranicznej Platformy Zmian Klimatycznych Euroregionu Pomerania" głównie poprzez nawiązywanie kontaktów, doradztwo w zakresie dotacji i wspieranie komunikacji.

Warsztaty tematyczne nt. „Przyroda i środowisko”,
3 kwietnia 2019 r. Schwedt/Oder

6. Perspektywy dla przyszłej współpracy

6.1 Zasada kooperatywnej odpowiedzialności

Inwentaryzacja i strategia rozwoju wskazują przede wszystkim na to, że w ramach współpracy transgranicznej wyzwania, aby jak najlepiej wykorzystać związane z nią możliwości, stoją przed wszystkimi odpowiedzialnymi osobami.

Obecna współpraca transgraniczna w ramach Euroregionu Pomerania jest wspierana przez dużą liczbę niezwykle zaangażowanych podmiotów, które działają w sieciach na wszystkich poziomach- od społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych po administrację państwową i federalną. Sieci współpracują ze sobą na zasadzie zadaniowej (np. współpraca instytucji okołobiznesowych, współpraca dużych obszarów chronionych, sieć teatralna), części obszarów (Region Metropolitalny Szczecin, Uznam-Wolin, Dolina Dolnej Odry) lub dwustronnej (np. na bazie istniejących porozumień partnerskich miast). Współpraca odbywa się zarówno w ramach projektu, jak i nieformalnie. Związek Komunalny Pomerania stowarzyszenie zarejestrowane, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania, Dom Gospodarki w Szczecinie, biuro Zrzeszenia Przedsiębiorców Pomorza Przedniego w Szczecinie czy Biuro Szczecińskiego Regionu Metropolitalnego to przykłady bardziej sformalizowanej i instytucjonalizowanej współpracy.

Strategia rozwoju formułuje ambitne cele. Aby je osiągnąć, konieczne będzie zaangażowanie odpowiednich podmiotów w całym Euroregionie, określenie wspólnych celów, uzgodnienie wspólnych strategii działania oraz ich operacyjna realizacja i wdrożenie przy wspólnej odpowiedzialności.

Może się to udać tylko wtedy, gdy istniejące zasoby zostaną wykorzystane wspólnie, a podmioty przejmą odpowiedzialność za wspólnotę euroregionalną. Jest ku temu wola, co bardzo wyraźnie pokazały warsztaty tematyczne i konsultacje. Współpraca może i musi być umieszczona i zorganizowana w bardziej strategicznym kontekście ogólnym, w oparciu o relacje współpracy, które rozwijały się w miarę upływu czasu.

Sieci współpracy, partnerstwa, które stanowią trzon tego strategicznego partnerstwa, w dużej mierze istnieją w Euroregionie. W Strategii Rozwoju nakreślono strategiczne platformy przyszłej współpracy, cele, środki i podmioty. Tworzą one wspólne ramy odniesienia, które mają być wypełniane wspólnie. Będzie to możliwe tylko w ramach współdzielonej odpowiedzialności.

Szczególną wagę przypisuje się współpracy pomiędzy stowarzyszeniami tworzącymi Euroregion, tj. Związek Komunalny Euroregion Pomerania stowarzyszenie zarejestrowane, Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Pomerania i miastem Szczecin, Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SSOM) oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego i rządami landowymi Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia którzy utworzyli wspólne biuro dla obszaru metropolitalnego Szczecina w Anklam. W przyszłości ważne będzie, aby uczestniczące instytucje intensywnie wymieniały się informacjami na temat strategii i środków w celu połączenia swoich sił.

6.2 Przyszła rola i organizacja Euroregionu Pomerania

Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania reprezentują samorządy lokalne po stronie niemieckiej i polskiej. Są one bardzo blisko obywateli Euroregionu i ich potrzeby w zakresie sprawnej i bezproblemowej współpracy. Stowarzyszenia tworzące Euroregion są dobrze połączone w sieć na poziomie regionalnym, z innymi euroregionami i są członkami Komitetu Współpracy Przygranicznej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej.

Jednocześnie euroregiony są odpowiedzialne za własne projekty, jak np. sieć Centrów Usługowo - Doradczych Euroregionu Pomerania bądź Punkt Kontaktowo-Doradczy.

Biura zarządzają Funduszem Małych Projektów, który jest instrumentem umożliwiającym przede wszystkim intensyfikację współpracy społeczeństwa obywatelskiego. Jako centralne jednostki Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży wspierają one również wymianę młodzieży i szkół.

Z tych funkcji dwie organizacje wspierające Euroregion Pomerania pełnią ważną funkcję interfejsu. Mają one możliwość kształtowania strategicznej współpracy w Euroregionie i towarzyszenia swoim członkom w ich działaniach, informowania ich o istotnych zmianach lub angażowania ich w różnorodne aktywności. Stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania powinny jak najszerzej uczestniczyć w platformach wymienionych w EKRIID w różnych rolach- jako obserwatorzy, inicjatorzy tam, gdzie jest to jeszcze konieczne, lub w roli wiodącej.

Poprzez swój udział w Programie Współpracy Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska, stowarzyszenia tworzące Euroregion Pomerania mogą wspierać podmioty realizujące projekty w ich merytorycznym koncipowaniu. Mogą one zapewnić skuteczny i trwały wkład w realizację celów określonych w Koncepcji Rozwoju i Działań.

Kryzys związany z koronawirusem podkreśla również znaczenie wspierania interesów mieszkańców regionu przygranicznego, monitorowania rozwoju sytuacji i poszukiwania dialogu z podmiotami politycznymi. Obejmuje to również łagodzenie konfliktów interesów. Warunkiem wstępnym jest zaufanie i niezależność od indywidualnych interesów. Euroregion zajmujący się wyłącznie współpracą transgraniczną, który może reprezentować interesy zarówno polskich, jak i niemieckich podmiotów, mógłby skutecznie spełniać tę rolę. Również z tego powodu utworzenie wspólnego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) mogłoby otworzyć nowe perspektywy.

Notatki

"Warsztaty integracyjne pracowników stowarzyszeń tworzących Euroregion Pomerania, 15.07.2020, Szczecin"

